

Osoko bilkura

Iruñean, Nafarroako Parlamentuan, 2016ko irailaren 30ean

Urrutia, Andres, euskaltzainburua,
Kintana, Xabier, idazkaria,
Aleman, Sagrario, diruzaina,
Arejita, Adolfo, Iker sailburua,
Coyos, Jean-Baptiste, Jagon sailburua,
Iñigo, Andres,
Irazu, Jose “B. Atxaga”,
Kaltzakorta, Jabier,
Oihartzabal, Beñat,
Oñederra, Miren Lourdes,
Sagarna, Andoni,
Salaberri, Patxi,
Toledo, Ana,
Uribarren, Patxi eta
Zabaleta, Patxi.

Gurrutxaga, Antton,
Mujika, Alfontso,
Lobera, Gotzon,
Osa, Erramun,
Urkia, Miriam eta
Zabaleta, Joseba,
zegozkien gaietan.

Ezin etorria adierazi dutenak: Aurelia Arkotxa, Miren Azkarate, Joseba Lakarra, Joan Mari Torrealdai eta Mikel Zalbide.

Ahalak: Aurelia Arkotxak ahala Sa-

grario Alemani; Joseba Lakarrak ahala Miren Lourdes Oñederrari; Joan Mari Torrealdaik ahala Andoni Sagarnari; Mikel Zalbidek ahala Andres Urrutiarri.

Batzarra Iruñean, 2016ko irailaren 30ean, ostiralean, egin da Nafarroako Parlamentuaren 2. batzorde gelan. Osoko bilkura hasi aurretik, Nafarroako Parlamentuaren Mahaiko eta Eledunen Batzarreko kideek harrera egin diote Euskaltzaindiari, Nafarroako Parlamentuko Harrera gelan.

Unai Hualde Nafarroako Parlamentuko buruorde jaunak Euskaltzaindiari ongietorri egin dio, egiten duen lana azpimarratu, euskara nafarren hizkuntza ere badela gogorarazi eta erakunde biek lankidetasunean jarduteko hitzak adierazi ditu. Ondoren, A. Urrutia euskaltzainburuak Nafarroako Parlamentuak eginiko harrera eskertu du eta bi erakundeen artean lankidetzaren areagotzeko borondatea berretsi eta, besteak beste, Oinarrizko Hiztegi Juridiko-Parlamentarioa ontzeko Nafarroako Parlamentuarekin izenpeturiko lankidetzaren hitzarmena gogora ekarri du. Etorkizunean, bestelako egitasmoen bidez, lankidetzan sakontzeko aukerak baliatu behar dira ere esan du.

Ondoren, U. Hualde Nafarroako Parlamentuko lehen buruordeak Nafarroako Gorteetan baliatzen ziren hautetsontzietako baten erreprodukzioa opari egin dio Euskaltzaindiari. Euskaltzainburuak Euskaltzaindiaren egoitzako beirategia erreproduzitzen duen eskultura eman dio opari Nafarroako Parlamentuari.

Harreraren eta opari trukeen ondoren, euskaltzainak Osoko bilkura eginen den tokira hurreratu dira. Euskaltzainburuak euskaltzain guztiak agurtu eta etorririkoan zerrenda eta ahalak irakurri ditu. Quoruma badela egiaztatu ondoren, iraileko Osoko bilkurari hasiera eman zaio.

E. Osa idazkariordeak eguneko egitekoak azaldu ditu. Hasierako harreraren ondoren, ez da bestelako ekitaldirik aurreikusi. Ondorioz, Osoko bilkura 14:00etan amaitzea espero da.

1. Aurreko Osoko bilkurako (2016-07-22) bilera-agiria onartzea, hala erabakiko balitz.

M. L. Oñederrak 4. orrialdean, Euskal Hiztegi Historiko Etimologikoa aipatzean, EHHE akronimoa gehitzea proposatu du. Halaber, orrialde berean, bosgarren paragrafoan "...diakronikoak oro (Landucciorenen hiztegia edo Lazarragaren testuak uste izan zutena, demagun)." esaldiaren parentesien artekoa kentzea proposatu du. Zuzenketa gutxi batzuk ere egin ditu, testua atontzen eta ulertzen errazten dutenak. Eginiko proposamen guztiak onartu dira Osoko bilkuran.

P. Zabaleta euskaltzainak bilera-agiri proposamenaren 5. orrialdeko lehen paragrafoa honako honengatik ordezkatzea eskatu du: "Amaia Okarizek Euskaltzaindian izan duen lan-harremana eteteko nahia agertu dio Euskaltzaindiaren Zuzendaritzari ordain baten truke. Euskaltzaindiaren Zuzendaritzak eskaria onartu dio. Horren ondorioz, A. Okarizek Euskaltzaindiko langile izateari utzi dio uztailearen erditik aurrera". Eginiko proposamena onartu da Osoko bilkuran.

Honenbestez, A. Urrutia euskaltzainburuak bestelako oharrik dagoen galdetu du. Ez da egon. Ondorioz, egin diren zuzenketa guztiak barruratu ondoren, 2016ko uztailearen 22ko Osoko bilkurako bilera-agiria onartu da.

2. Oinarrizko Hiztegi Juridiko-Parlamentarioa (IV). Aurkezturiko iruzkinak aztertu eta erabaki.

Aztergaia jorratu aurretik, batzar-aretora M. Urkia Hiztegi Batuko lantaldeko burua eta G. Lobera “Oinarrizko Hiztegi Juridiko-Parlamentarioa” bateratzeko lantaldeko koordinatzailea sartu dira.

A. Iñigo euskaltzainak egindako oharrei erantzun diote lantaldeko ordezkariak:

- “esanbidez” forma isiltzea eskatu du, horren ordez “espres” eta “espresuki” proposatuz, “esanbide”ren adiera bestelakoa delako *Euskaltzaindiaren Hiztegi*-an. Lantaldeak 3. itzulirako adiera hori gehitzeko eskatu du, “esanbidez” beharrezkoa dela uste baitu: Kode Zibilaren, Zigor Kodearen eta beste hainbat lege-testuren itzulpenetan eta Zuzenbidean, oro har, hori besterik ez da erabiltzen. Onartu egin da.
- “interesdunaren eskaera” sarreran ‘arrazoit’ gehitzea falta dela ohartarazi du A. Iñigok. Hala jasoko da. “Jaurlaritzaren agerraldi”ren erdal ordaina ez da zehatza, euskaraz (EAE) jaso baita, baina ez gaztelaniaz. (CAV) gehituko da sarreraren ondoan. Beste horrenbeste “Legebiltzarreko Idazkaritza Nagusiko Erregistro” sarreran ere, ez da zehatza. Euskaraz (EAE) eta gaztelaniaz (CAV) informazioa gehituko da.
- “Lehendakari (EJ)” sarrerari (EJ) kentzea proposatu du A. Iñigok, Nafarroako Gobernuak ere ‘lehendakaria’ delako. Lantaldeak argitu du arazoa gaztelaniako atalari dagokiola, EAEkoari gaztelaniaz ere ‘Lehendakari’ esaten baitzaio, Eusko Jaurlaritzako sorrera-dekretuan ageri denez. Nafarroakoa, aldiz, ‘Presidente, ta de Navarra’ da gaztelaniaz. Horrez gain, letra larriaren kontua dela-eta, organoa den neurrian behar du letra larria. Lantaldeak proposatua zuena uztea onartu da.
- “ohar egin” forma *Euskaltzaindiaren Hiztegi*-an “g.er. ‘ohartarazi” denez, “oharra egin” jasotzea proposatu du euskaltzainak ‘formular observación’ adierazteko. Lantaldeak forma hau isiltzea proposatu du, ez baitu halako pisurik hiztegi honetan. Ontzat eman da proposamena.

Azkenik, “taldearen laguntzaile”ren erdal ordainak ‘asistente, ta del grupo’ behar lukeela aipatu du A. Iñigok, baina lantaldeak ‘asistente’ bakarrik behar duela berretsi du, Espainiako Errege Akademiaren Hiztegi (DRAE) ‘asistente, ta’ sarrerako 4. adieran oinarrituta. Dagoen moduan uztea erabaki da.

Oharrak bukatuta, lantaldeko kideek erabaki beharreko bi puntu aipatu dituzte. Batetik, aurretik ere planteatua zuten oinarritzko hiztegi honetan marratxoa auke-
ran duten formak marratxoz bakarrik idaztea, betiere sarreran gogoraziz, ma-
rratxoaren erabilera dela eta, Euskaltzaindiak harturiko erabakia. Eztabaida luze
baten ondoren onartu egin da lantaldearen proposamena. Bestetik, erdal formen
idazkera dela-eta, lantaldeak DRAEren proposamena eraman du bilerara, eta ho-
rrela jasotzea onartu da. Gauzak horrela, bukatutzat eman dira Oinarritzko Hiztegi
Juridiko-Parlamentarioa ontzeko begiz jotako lan guztiak.

3. Goi Erdi Aroko pertsona-izenak (Europako mendebaldea) (Iberiar penintsu- lako musulmanak izan ezik). Aurkezturiko iruzkinak aztertu eta erabaki.

Aztergaia jorratu aurretik, batzar-aretora A. Mujika Exonomastika batzordearen
idazkaria sartu da. Honek argitu duenez, ohar bakarria iritsi da, Ana Toledo eus-
kaltzainak egina, pertsona-izen horietako batzuk Txomin Agirrerren zer obratan
agertzen diren adierazten duena. Exonomastika batzordeak oharra aztertu eta iku-
si du oharra ez dagokiola araugaiaren mamiari, baina ohar osagarri interesgarria
dela araua argitaratzen denean sarreran aipatzeko, informazio gisa. Eta hala egitea
proposatzen du: informazio hori arauaren sarreran ematea.

Bestalde, esan du Exonomastika batzordeak Osoko bilkurari aurkeztu zizkion
hiru zalantzei buruzko oharririk ez dela jaso. Ondorioz, hiru zalantzak eztabaidatu
eta ebatzi dira. Aldaera hauek onartu dira: *Joan Lurgabea*, *San Tomas Akinokoa* eta
Ginebra.

Horiek horrela, beste aldaketarik gabe araugaia onartu da.

4. 178. arauan (Kanpoko leku-izenei dagozkien herritar-izenak eta jatorri-adjek- tiboak sortzeko irizpideak). Aurkezturiko iruzkinak aztertu eta erabaki.

Herritar-izenen arauan ohar osagarri bat sartzea proposatzen du Exonomastika
batzordeak, A. Iñigo euskaltzainak *Bizantziar Inperioko pertsona-izenak* araugaiari
2016ko urtarrilaren 29an egin zuen oharrari erantzuteko. Exonomastika batzorde-
ak A. Iñigorekin alde aurretik adostu du oharraren testua. Oharra *Bizantziar
Inperioko pertsona-izenak* araugaiari badagokio ere, azalpena emateko lekurik egokie-
na 178. araua da. Hala egitea onartu da Osoko bilkuran.

Hau da oharraren testua:

"Letra larrien erabilerari buruzko oharra:

Herritar-izenak izen arruntak dira, eta jatorri-adjektiboak adjektibo arruntak dira. Beraz, batzuk zein besteak letra xehez hasita idaztekoak dira. Adibidez: *Etorri dira mauletarrak. Non daude belgikarrak? Zoragarria da italiar arkitektura. Jatetxe txinatarrean afaldu zuten.*

Dena dela, baldin eta jatorri-adjektiboa pertsona baten izengoitia bada, letra larritz hasita idazten da, gainerako izengoitiak bezala (*Erik Gorria*). Adibidez: *Eszipion Afrikarra, Joan Damaskoarra, Basilio Mazedoniarra, Judas Galilearra*. Era berean, jatorri-adjektiboa leku-izen baten parte bada, letra larritz hasita idazten da, gainerako adjektiboetan gertatzen den bezala (*Ibai Horia*). Adibidez: *Kongo Belgikarra, Ekialdeko Afrika Britainiarra, Sudan Anglo-egiptoarra, Anglo-normandiar uharteak*".

5. Erdal hitzak eta izen berezien baliokide diren adierazpenak deklinatzeko jarraibideak araugai. Aurkezturiko iruzkinak aztertu eta erabaki.

Ekaineko Osoko bilkuran aurkeztu ziren *Erdal hitzak eta izen berezien baliokide diren adierazpenak deklinatzeko jarraibideen* araugaien bigarren bertsioak, M. L. Oñederra eta A. Sagarna euskaltzainek egindako oharrak eta araugaien laburpenak sartuta. Uztailaren 15a arteko epea jarri zen oharrak egiteko. M. L. Oñederrak ohar bat bidali zuen bi azpipunturekin, -h letraz amaitutako hitzak nola ahoskatu eta deklinatu gaiei buruz. M. L. Oñederraren oharra nola Exonomastika batzordearen proposamena banatu dira.

A. Mujikak batzordearen proposamena azaldu du. Lehen puntuan testua egokitzea proposatzen du batzordeak, hitz-amaierako h letraren ahoskera-kontuak zertan diren xeheago azaltzeko, M. L. Oñederrak iradoki bezala. Bigarren puntuan -h letraz amaituak kontsonantez amaitutzat hartzeko artamendatuz gero-, ohargileak proposamen zehatzik egin ez duenez, batzordeak lehengo iritziari eutsi dio, baina gogoeta batzuk egin ditu erakustearren zer arazo lituzketen beste aukera posibleek.

Azken puntu horren inguruan beren iritzia eman dute zenbait euskaltzainek, eta ez da lortu zalantza erabat argitzerik. Horiek horrela, Exonomastika batzordeak puntu hori berriro aztertuko du, eta aukerak ahal den xehekien ekarriko ditu, hurrengo batean azken puntu hori ebatzi ahal izateko. Beraz, puntu hori gelditu da ebatzi gabe, baina araugaiaren gainerako puntuak onarturik gelditu dira.

6. Erdi Aroko pertsona-izen ez-kristauak, musulmanak, juduak eta turko-mongolak Aurkeztu.

A. Mujikak araugaiaren nondik norakoak azaldu ditu: zer sail diren, nola aukeratu diren pertsona-izen hautagaiak eta zergatik. Xehiago azaldu du *Mahoma/Mahomet/Muhammad* kasua, duen garrantziagatik eta duen tradizioagatik.

Urriaren 17ra arte, egun hori barne, oharrak egiteko aldia ireki da Osoko bilkuran.

7. Oinarrizko Kimika hiztegia. Aurkezturiko iruzkinak aztertu eta erabaki.

Aztergaia jorratu aurretik, batzar-aretora A. Gurrutxaga Zientzia eta Teknika Hiztegia Biltzeko lantaldeko kidea sartu da. Argitu duenez, apirilaren 29ko Osoko bilkuran aurkeztutakoari uztailaren hamalaura arte irekiriko tartean inork ez dio oharrik egin. Nolanahi ere, A. Sagarna Euskaltzaindiaren Hiztegiaren arduradunak hitza hartu du eta Euskaltzaindiak berehala aurkeztuko duen hiztegiari arretaz begiratzeko eskatu dio, zerrenda bien artean kontraesanik ba ote den ikusteko.

Lantaldeak lan hori egingo du eta emaitzaren berri Osoko bilkurari emango dio.

8. Esku artekoak.

8.1. Anton Abadia 2016. Euskaltzaindiaren, Elhuyarren eta UZEIren proposamena. Euskararen Nazioarteko Egunaren harira, Gipuzkoako Foru Aldundiak ematen duen sari honetara, Zuzendaritzak Andoni Sagarna Izagirre euskaltzain osoa aurkeztea erabaki du, 2016ko irailaren 8an hartutako erabakiaren arabera. Hautagaiaren izena gutxienez bi erakundek aurkeztu behar dutenez gero, A. Sagararen proposamena Euskaltzaindiak, UZEIk eta Elhuyarrek aurkeztu dute.

8.2. Patxi Salaberri Onomastika batzordeko buruak Onomastika batzordeko kide berri bat izendatzeko proposamena. Patxi Salaberri Onomastika batzordeko buruak, Onomastika batzordeak Olatzagutian, 2016ko irailaren 21ean eginiko bilkuran, adierazi zuen batzordekide berri baten premia duela batzordeak. Batzordekide hori Alfontso Mujika Etxeberria euskaltzain urgazle eta gaur egun Exonomastika batzordeko idazkari dena izatea proposatu zuen. Onomastika batzordeak proposamena onartzea erabaki zuen, irailaren 21ean. Horiek horrela, Zuzendaritzak, Barne-erregelak (14.7 xedapena) jasotakoa kontuan hartuz, Osoko bilkurak A. Mu-

jika Etxebarria Onomastika batzordeko kide izenda dezan proposatzea erabaki du Lodosako Udaletxean, 2016ko irailaren 23an eginiko bilkuran erabakitakoaren arabera. A. Mujikaren curriculuma halaxe eskatzen duen euskaltzainari eskuratuko dio Idazkaritzak.

Osoko bilkurak proposamena onartu du.

8.3. Euskaltzaindiak eta Euskal Herriko Unibertsitateak bi urterik behin antolatzen dituzten Euskarazko Tesien Koldo Mitxelena Sariak. Erakunde biek bi urterik behin antolatzen dituzten sarien 5. deialdia da aurtengoa. Aldi berri honetan, bost jakintza-arlo nagusietan (Artea eta Giza Zientziak, Gizarte eta Lege Zientziak, Osasun Zientziak, Zientziak, Ingeniaritza eta Arkitektura) sari bana esleituko da. Honela, EHUn 2014ko irailaren 1etik 2016ko uztailearen 31ra arteko tartean euskaraz idatzi eta defendaturiko doktorego-tesiak aurkeztu ahal izango dira deialdira. Europar tesi edo nazioarteko tesi gisa aurkezturiko tesiak ere onartuko dira, erabilitako hizkuntzetako bat euskara izan bada. Tesia aldeztu duen doktoreak berak aurkeztu behar du hautagaizta. Jarraibideak Euskaltzaindiaren eta EHUn webguneetan ageri dira.

8.4. "Euskaltzaindiaren Hiztegia"ren bigarren argitaraldia. Prest dago eta datorren egunetan aurkeztuko da. Aurkezpenari buruzko argibideak idazkariordeak emango ditu datorren astelehenean, urriaren 3an.

8.5. "Erlea" aldizkariaren 10. zenbakia. B. Atxaga euskaltzainak zuzentzen duen *Erlea* aldizkariaren 10. alea ia prest dago. Antzerkiari buruz izango da. Esku artean eduki bezain fite, aurkezpenari buruzko argibideak euskaltzainei emango zaizkie.

8.6. Hurrengo bilkurak.

Urriaren 28an, ostiralean, Osoko bilkura egingo da Bilbon, egoitzan, 2015eko azaroaren 27an Bilboko Udaletxean eginiko Osoko bilkuran erabakitako egutegiaren arabera. Egun horretan, Zuzendaritzak Euskaltzaindiaren 2017ko egutegi-proposamena aurkeztuko du.

A. Urrutia euskaltzainburuak gogorarazi du 2012ko urriaren 18an izendaturiko Zuzendaritzaren agintaldia 2016. urtearen bukaeran amaitzen dela. Ondorioz, Arautegiaren 32. artikulua dioena gogora ekarri du: "Zuzendaritzako lagunen hautatzea eta kargu hartzea urtearen azken laurdenean egingo dira". Horrexetarako, barrengo bilkura berezia deitu behar denez gero, deialdia noiz egin datozen asteetan erabakiko du Zuzendaritzak.

9. Azken ordukoak.

Uztaileko Osoko bilkuran azaldu zenez, lan-hitzarmena dela eta, ELA sindikatuak, langileen ordezkarien adostasunarekin, Gatazkak Ebazteko Borondatezko Prozedurei buruzko Lanbide Arteko Akordiora (GEP) jo zuen. Bilkura, ekainaren 29an, asteazkenean, egin zen. Elkarrizketarako prestasuna eta lan-hitzarmen propio bat adosteko borondatea zuela adieraziz idatzi bat igorri zuen Zuzendaritzak, 2016ko uztailearen 20an. Era berean, gatazkari behin betiko irtenbidea emateko asmoz, bitartekari bat izendatzea eta bitartekari horrek xedatutakoa bi aldeentzat loteslea izatea proposatu zuen.

Langileen ordezkariak, ordea, ez zuten onartu bitartekariak proposatutakoa bi aldeentzat loteslea izatea, beraz, Gatazkak Ebazteko Borondatezko Prozesuei buruzko Lanbide Arteko Akordioan (GEPen) irekitako prozedura adostasunik gabe amaitu zen. Ondoren, ELA sindikatuak, langileen ordezkarien adostasunarekin, Euskaltzaindiak Nafarroan langile bat duela baliatuta, auzia Madrilgo Bitartekaritza eta Arbitrajerako Konfederazio Arteko Zerbitzua (gaztelaniaz Servicio Interconfederal de Mediación y Arbitraje -SIMA Fundazioa-) erakundera jo du, adieraziz: bere garaian indarrean egon zen enpresa-hitzarmena indarrean dagoela, Euskaltzaindian soldaten eskala-bikoitza aplikatzen dela eta hori legez kontrakoa dela -argitu behar da, Euskaltzaindian ez dagoela soldata-eskala bikoitzik-. Bilkura Madrilen egin da, 2016ko irailaren 29an. Bilkuran Euskaltzaindia ordezkatu duen Joseba Zabaleta kudeatzaileak Euskaltzaindiak elkarrizketarako eta lan-hitzarmen propio baten inguruabarrean adostasunera iristeko daukan borondatea berretsi eta auziari behin betiko irtenbidea emateko gogoaz azaldu du. SIMA Fundazioko bitartekariak auzia arbitraje prozeduraren bidez ebazteko proposamenari baieztokarekin erantzun dio Euskaltzaindiko ordezkariak. ELAko ordezkariak, aldiz, ez du proposamena onartu. Gauzak horrela, adostasunik gabe amaitu da prozedura.

Eta besterik ez dela, Osoko bilkura bukatutzat eman da, 14:15 direnean.

Andres Urrutia Badiola,
Euskaltzainburua

Xabier Kintana Urriaga,
Idazkaria